

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Széchenyi utca SIMON-ház Knuz József ut
kereskedésével szemben.

Hirdetmények.

Előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetle levelek csak ismert kezektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap kivételével.

Előfizetési ár

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre - - - - - 10 frt - kr.
Félévre - - - - - 5 frt - kr.
Negyedévre - - - - - 2 frt 50 kr.
Egy hóra - - - - - 1 frt - kr.

Hirdetési díj:

Othasos petitor egyszeri beiktatásáért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. -
Nyilttár 4 hasábos petitorsért 20 kr.
Hirdést vagy reklamot magában foglalt
újdonság sora 60 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Csütörtök December 10.

250. szám.

Egy reform-mű.

Budapest, decz. 9.

Mily fontoságuk van a kereskedelmi politikai szerződéseknél, melyek e hét elején az érdekeltektől parlamentek elé terjesztettek, az az egész világ sajtójában már jóval e korszakalkotó esemény elértéke előtt méltányolva lett. Európa közvéleménye tehát nem áll meglepő dolog előtt; számított a szerződések létrejöttére s megtanulta megérteni azok horderejét.

Minden gyermek tudja ma, hogy ezek a kereskedelmi szerződések szakítást jelentenek azzal az elzárt rendszerral, melynek békői közt eddig szilárdított Európá; továbbá, hogy e szerződések által oly forgalmi terület alkottatott, mely 140 millió embert ölel fel, és a melyen a jövő 12 esztendő alatt az áru-csere oly szabályok szerint fog történni, melyek a létező gazdasági ellentétek kiegyenlítése végett, a kölcsönös érdekek alapos mérlegelése után közmegegyezéssel állapították meg. Tehát fel lehet tenni, hogy a kereskedelmi szerződések általános gazdasági fontossága ismeretes, valamint, hogy e lépés tisztán politikai hordereje mindenütt helyesen fog méltányoltni.

Magyarországra és különösen a magyar vidékekre most már az a kérdés a legnagyobbat fontosságú, hogy az új kereskedelmi politikai helyzet, mely a szerződések által teremtett, mint fog viszszahatni hazánk gazdasági életére?

A szerződések által a középeurópai államok egy, kifelé egységes forgalmi területté zárkoznak össze. Miután pedig Magyarország a szerződött államok közt az egyetlen földművelő állam e forgalmi területen, ebből következik, hogy a szerződött felek földterményekbeli szükségleteiket első sorban tőlünk fogják venni.

Ezt annál bizonyosabban lehet várni, minthogy a vámtételek gabonára, fára,

marhára s őrleményekre tetemesen mérsékeltek, mely mérséklésekben természetesen nem részesítettnek az ezen forgalmi területhez nem tartozó államok, ha csak már létező szerződések egy vagy más oldal felé nem biztosítják nekik a legtöbb kedvezményt.

A földtermények terén, amennyiben az európai termelés jó figyelembe, fő konkurrensünk Oroszország. Oroszország azonban nincs belevonva a kereskedelmi politikai szövetségbe, mezőgazdasága tehát nem élvezi a nekünk adott tarifaképzvényeket s így a magyar mezőgazdaság számára Európának legnagyobb fogyasztási területén biztosítva van legelőbb konkurrensével szemben az előnyösebb állás. Gabonánk, lisztünk, állatunk ezentúl piacul bírja egész Középeurópát, a leggazdagabb nemzetek a legerősebb vásárlók lesznek vevőinek, — és ki előtt kellene még közelebb fejtetnünk, hogy a nemzeti jólétnek mily gazdag forrásait nyitja meg számunkra ez az új állapot?

Felületes szemlélet mellett, igaz, úgy tetszik, mintha ez előnyök, melyek mezőgazdaságunk javára szolgálnak, nagy részben megszűnének ama kedvezőlembb helyzet folytán, melybe iparunk jut a kereskedelmi szerződések által. Csak-hogy mint majdnem mindig, itt is csak a látszat. Mindenekelőtt nem szabad szemelőlt téveszteni, hogy Magyarországnak a mezőgazdasága számára nyújtott előnyökért valami ellenértéket kelle nyújtania a többi szerződött államok részére, és hogy ez a megfelelő kompenzáció csakis ipari téren történhetett. A külföld fogyasztja mezőgazdasági termékeink feleslegét és következképp nekünk kell felvennünk a külföld ipartermékekbeli feleslegét. Ha ez nem lenne a méltányosság követelménye egy ismeretes gazdasági természetörvény kellene, hogy eredményhez vezessen.

A népek a külföldről hozott termékeket nem pénzzel fizetik, hanem más

termékekért cserélik. Ha tehát gabonánkat a külföldön adjuk el, onnan más ellenérték nem jöhet hozzánk mint az ott felesleges ipari termékek egy summája. — Piacunkat a külföldi ipar elől elzárni annyi lenne tehát, mint lemondani gabonakivitelünkről, — mert gabonakivitelünk kiegyenlítése — mint a „Pester Correspondenz“ kifejtji, — csak épen az ipari behozatal útján történhetik.

Es még egyet. Iparnak fellendülése nem kizárólag a versenyviszonyoktól függ egyedül, hanem és pedig tulajdonilag népünk vételerejétől is. Ha mezőgazdasági termelésünk a külföldön állandó s jövedelmező fogyasztásra talál, ez által termékszertelleg emelkedik ajókt Magyarországon és a saját népünk emelkedő anyagi jóléte a hazai ipar számára is biztosítja termékeinek nagyobb keletét a belföldön.

Hamis következtetés tehát, midőn azt hiszik, hogy az új kereskedelmi politikai helyzet károsan és hátrányosan fog hatni ipari fejlődésünkre. A kereskedelmi szerződések a gazdasági fellendülésnek egy új korszakát nyitják meg számunkra s a nemzet benső hálával fog adózni annak a kormánynak, mely e szerződésekben egy egyszerű reform-művet végzett s alkotó kedvének maradandó emléket állított.

Ugron Keckseméten. A nagy közönséges negyvennyolcas felvette vitékötéses mentéjét, kezébe vette hatalmas fringiját s lement Keckseméte visszahódítani, s az elkeresztelési kérdéstől kezdve egész az Uselac affáreig elmondja, hogy milyen missziókat teljesített ő. S különösen büszkén hivatkozott a küi gazgatási vita alatt elért eredményre, mikor ugymond nyugalmuk s egészségük veszélyeztetésével obstruáltak. A mindezen nagyhangú frázisos ugynevezett eredményelérések után pedig szerényen elismeri beszéde végén, hogy a 25 esztendő óta, mióta ellenzékeskednek sikereket keveset tudtak elérni — s a második politikai eredmények arra készítik őt s pártbivóit, hogy más uton keressék a célra vezető utat, minekutána belátták, hogy 25 évig

nem a helyes uton jártak. Elvárjuk Ugron igazságérzetétől, hogy egy jövendő 25 év után ismét elismerje, hogy ismét a helytelen uton jártak.

A kereskedelmi miniszter, mint halljuk a képviselőház holnapi ülésében fogja előterjeszteni a Svájcossal kötött kereskedelmi szerződés becikkelyezésére vonatkozó törvényjavaslatot. Ez eszetre a ház közgazdasági bizottsága valamennyi kereskedelmi szerződést már szombaton együttesen általános kereskedelempolitikai megvitatás alá fogja vonni.

Uj püspökök. A hivatalos lap tegnapi száma közli két új püspöknek kinevezését. Droboczy Gyulát és Popovics Nikanort, az előbbi körösi görög kath. püspöknek az utóbbi temesvári görög keleti szerb püspöknek nevezetett ki.

A képviselőház pénzügyi bizottsága. Wabermann Mór elnökelete alatt tartott tegnapi ülésében tárgyalás alá vette a népiszkolai nyilvános tanintézetek s kisdudorvó intézetek tanítóinak s nevelőinek nyugdíjazásáról s azok özvegyeinek és árváinak gyámlatásáról szóló 1876. 32. t. cz. módosítása tárgyában előterjesztett törvényjavaslatot, s azt általánosságban elfogadta.

Az országos nemzeti kiállításáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta a szabadelvű párt tegnapi értekezletén. Zichy Jenő ismét felhozta, hogy helyesebb lenne világkiállítást rendezni, mely állami önállóságunkat a világ előtt dokumentálná — Baross miniszter azonban igen helyesen kifejtette, hogy nemzeti ünnep megünnepléséhez nemzeti kiállítás kell. S hogy ez lesz a kormány első lépése a millenium megünneplése terén, követni fogja ezt a többi, bár önkényt érthetőleg a társadalom élénk részvevőre is számítania kell a kormánynak. A mi az érdekelteket illeti, bár az irányt a kormánynak kell megadnia, de megtörtént az érintkezés az érdekelte körök legtöbb csoportjával s azok nézete is abban kulminál, hogy világkiállításban nem hajlandók részt venni, de az országos kiállítás érdekében áldozatra is készek. A milleniumi ünnep természetének kell ide vonzani a külföldöt, a mire nézve a kormány meg fogja tenni a magáét. Uly világkiállítás a milyet rendezhetnénk, nem gyakorolhatna

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Hallgatag leány.

— Egy fiú elbeszélése —

Gábor bácsi, amikor én megismertem, már régóta ágyban fekvő beteg volt. A betegség abból keletkezett, hogy az almáriom fiókját — a mely tele volt vágott dohánynyal — nagy legénykedve akarta kinyitni és a legénykedésben megroppan a dereka. Annyira megroppan, hogy attól az időtől nem tudott járni s folyton az ágyban kellett feküdnie.

A mulatság persze eleinte nem igen tetszett neki, hanem hát később beleszokott. A csapást nyugodtan tűrte és úgy ahogy eltöltötte az idejét. Olvasott lapokat s magasabb politikával foglalkozott. Üres idejében pedig a maga különös nevelési rendszerét alkalmazta a gyermekeire.

Négy vagy öt gyermeke volt, a kik közül Jolánka volt a legidősebb. A tizenhetedik évet betöltötte és a háztartást ő vezette. Ugy nézett ki, mint egy szorgalmas gyermekasszonyka, a ki inkább nevelőbe illik mintsem paraszolóának a háznál.

Csinos, szőke leány volt, rózsás arczsinnel és igazi gyermekes kedélylyel.

A mikor engemet bemutatnak neki, annyira zavarban volt, hogy sem szólni nem tudott, sem rám nézni nem mert. Ugy viselte magát, mint egy fiók galamb.

Gábor bácsi persze — az ő különös nevelési rendszerénél fogva meglehetősen erősen részölt.

— Te majom! — mondotta neki nyersen — miért sítőd le a szemed?

Jolánka erre a kérdésre azt válaszolta, hogy a másik szobába futott ki, ott a pam-lagra borult és kisírta magát.

— No lássa, — szólt ezután hozzám Gábor bácsi — ilyen majom ez a leány. Most pityereg odabent és három lóerővel sem lehetne kihuzni onnan.

Az én helyzetem meglehetősen kellemetlen volt.

Jolánkával a bemutatás első percében rokonszenvegni kezdtem és elhatároztam magam, hogy lehetőleg kelemesen viselkedem vele szemben. E helyett azután az történt, hogy kellemetlenségeket okoztam neki. Ha mindjárt közvetve is tanuui voltam egy olyan jelenetnek, a mely miatt bizonynyal szegycsenni fogja előttem magát.

Dehát a helyzet olyan volt, hogy nem tehettem semmit.

Hallgatnom kellett az erős hangú Gábor bácsit — Jolánka is bizonyára hallotta a mellékszobában — a mint előadta nevelési rendszerét, a mely abból állt, hogy Jolánkát, a félénk, hallgatag leányt az idegenek előtt le kell torkolni, nevétségessé tenni mindaddig, a míg beszéde nem lesz, a míg a társaságba bele nem találja magát. Hallgatnom kellett — s bizonyára Jolánkának is hallania kellett a Gábor bácsi azon kijelentését, hogy a leány nyal szemben ezentúl is úgy fog eljárni, sőt még erősebben, mert — mondta volt, a lányokkal szemben különös módszert kell alkalmazni.

Az első látogatás különösen levert. Tudtam, hogy a Jolánka megszégyenítésének oka vagyok, és aggódtam, hogy ő ezt nekem nem bocsátja meg, hogy előtte mindég ellenszenves fiú leszek.

Miután azonban vágytam látása után, miután szívennem nem tudtam paraszolni, újra meglátogattam Gábor bácsit, Jolánka bent volt a szobában és kis fejbicezentéssel fogadta köszöntésemet.

Az ablak mellett ült és kötött.

Gábor bácsi beszélt a külpolitikáról, rá-

tért a közgazdaság kérdésére, majd fölhozta saját nevelési rendszerét és ekkor azt sugta igen halkán, hogy beszéljek Jolánkával.

En a kis leány felé fordultam és így szóltam hozzá:

— Hogy érzi magát Jolánka kisasszony? A szép kis leány láthatólag megrezsent, rózsás arca még rózsásabb lett és nem tudott szólni semmit.

Gondolom, hogy a kötésről le is ejtett néhány szemet.

— Persze, hogy majom — szólt Gábor bácsi indulatosan. Egy tizenhét éves majom, a kinek be van kötve a szája; egy ügyetlen, neveletlen majom, a ki még azt sem tudja mondani, hogy igen vagy nem.

Jolán szótalanan kelt fel helyéről és fejét lehajtva, könyes szemekkel ment át a szomszéd szobába, a hol szokása szerint a pam-lagra borult.

Gábor bácsi tulságosan indulatos lón.

— Ugy öcsém — mondotta nekem — menjen utána és tanítsa meg beszélni. Előbb-utóbb megüt a guta miatta.

Zavarral, nem éppen kis félénkséggel mentem a szép leány után, a kit a pam-lagra borulva találtam, a mint hangosan zokogott.

— Kisasszony kérem, szóltam, két lépésnyire megálva előtte, ne haragudjék rém, én nem vagyok oka. A papája — mondtam lassan — igen különös és még engemet is megzavart.

Lassan felemelte a fejét és szép, csillogó szemével, könyein keresztül nézett rám, épen nem úgy, mintha haragudott volna.

Csillogó könnyein keresztül nézett rám és annyi gyönyörűséggel, annyi elragadtatással csudáltam az ő szép arcát, az ő fényes szemét, a hullámos haját, hogy észre sem vettem azt, hogy szótalanságban, „hallgatásban“ gyorsan mult az idő.

Es talán a hunyó estig is úgy maradtam

volna, úgy néztem volna szívesen szép gyönyörűségét, ha a Gábor bácsi be nem kiált:

— Öcsém, talán harapófogó is kell a majomnak.

Erre hirtelenül hozzá léptem és megérintettem a karját, miközben esdőleg könyörögtem,

— Kisasszony, édes kisasszony, beszéljen.

— Dehát mit beszéljek?

— Mondja kinek köti ezt a harisnyát?

— A kis Józsikának.

— Ugy-e sokat elszakgat?

— Sokat.

Ily es ehhez hasonló tárgyakról beszélgettünk még tovább, miközben Gábor bácsi bekialtott:

— Bravo. No hála istennek, beszél már. És mig apró, semmi jelentőséggel sem bíró dolgokról beszélgettünk, melegen néztünk egymásra, meg-megérintve egymás kezét.

Gábor bácsi egészen meg volt nyugtatva és megdicsért. Azt mondta, hogy jó majom-otkátó válik belőlem.

Ettől az időtől fogva Jolánka Gábor bácsi jelenlétében is társalgott velem és csak akkor futott ki a másik szobába, ha a papája egy-egy válaszára erős megjegyzést tett, vagy kinevette.

Ilyenkor Gábor bácsi engem — a majomotkátót — rendszeren utána küldött. Én azután megfogtam a lány kis kezét, a meleg sziv hangján beszéltem vele és rendszeren kien-geszteltem.

A mint pedig haladt az idő, mi mindinkább megbarátkoztunk és tudatára jöttünk annak, hogy igaz szívből szeretjük egymást.

Ha elmentem hozzájuk és beszélgetni kezdtünk, ő zavart feleletet adott, amiért aztán Gábor bácsi teljes erővel alkalmazta vele szemben nevelési rendszerét, ügyetlen majomnak, kis esacsinak nevezte, és biztatta, hogy szégyelje magát.

ily vonzerőt. Kiemelve a pénzügyi s ipar-
politikai szempontokat is, azzal végzi szöve,
hogy meggyőződése szerint nincs indok, mely
az országos nemzeti kiállítás ellen s a világ-
kiállítás mellett szólana. A függetlenségi párt
tegnap tartott értekezletén tárgyalván az
országos kiállításról szóló törvényjavaslatot,
annak elvagy nem fogadását a párt tagjaira
nézve nyílt kérdésnek hagyta fenn.

Országgyűlés.

Decz. 9.

A képviselőház mai ülésén Herman Ottó
főszólamát követően megszavazták az 1892-ik évi
újra megújítási törvényjavaslatot. Ezután
tárgyalásra került az 1895-iki országos ne-
zeti kiállításra vonatkozó törvény-
javaslat, melyet Perla ki Elek előadó refe-
rált, kiemelve, hogy egy világkiállítás költ-
sége nem bírhatók meg s iparunk a nem-
zetközi versenyt még nem állhatná ki, ezért
az ezredéves ünnepélyre nemzeti kiállítás
rendezése felelne meg leginkább az ünnepély
nemzeti jellegének s anyagi viszonyainak.
Zichy Jenő gróf a világkiállítás
mellett szólalt föl s ismertette a saját tervét,
melyet annak keresztülvitelére készítet. A
Zichy Jenő vállalkozói a kormánytól csak
rendőri felügyeletet és gázt igényeltek volna.
Határozati javaslatot nyújtott be, melyben
világkiállítás rendezését kívánja kimondatni.
Neményi Ambrus mondott ezután
beszédet, melyben az igazság egyszerű feje-
revel s világos logikával mutatta ki egy
világkiállítás rendezésének lehetetlenségét.
Herman Ottó szintén a világkiállítás
ellen szólalt föl s számos igen hathatós érve-
ket esatolt a nemzeti kiállítás tervéhez. Ha-
tározati javaslatot nyújtott be azonban a
nemzeti kiállításnak 1896-ra való elhalasz-
tása iránt, mert 1895-ig nem lesz az kellőleg
előkészíthető.

A brányi Kornél azt fejtegette, hogy
a millenium megünnepléséből az európai szem-
pontot nem szabad kizárni; határozott állást
azonban nem foglalt Zichy javaslatát mellett.
A nemzet ezredéves jubileumának ünneplését
szerinte a jövő évben kellene megkezdeni a
király negyedszázados jubileumával; mindenek-
előtt pedig parlamenti bizottságot kellene
kiküldeni a millenium tárgyában.
Beuthy Ákos határozati ja-
vaslatát pártolta. Istóczy Győző pedig
az országos kiállítás törvényjavaslatát helye-
se, de beszédében saját külön politikai
elveit is fejtegette. A vitát holnap folytatják.
Az ülés végén Császár Zsigmond interpel-
álta a belügyminisztert a difteritisz-járvány
tárgyában.

Elemi iskoláink csoporto- sítása.

Debreczen, decz. 9.

A közel jövőben, két-három évre beoszt-
va, elemi iskolákat és tanítói lakásokat fog
építtetni a város összesen egy száz ezer for-
rint költséggel a ref. egyház számára.
Azt hallottam, hogy az a vegyes bizott-
ság, mely a szükséges tantermek és tanítói
lakások számáról tanácskozott, a helyeket is
kijelölte ahol az új építkezések történjenek.
Azt is hallottam, hogy ezen kijelölés szerint
továbbra is tiszteletben tartatik az iskolák-
nak mostani szörványos elhelyezése, a máris
ulsgba vitt iskolai decentralizáció.

A gyönyörűséges gyerek ilyenkor lesü-
tött fejével futott át a másik szobába, kendő-
jét vagy kis kezét szemébe szorította.
En pedig — a majomokató — a Gábor
bácsi utasítása szerint rendszeresen utána ment-
m és végtelen, soha többé nem ismétlődő boldog-
ság és gyönyörűség fogott el, mikor az arany-
os Jolánkát a sarkába láttam állani, kijárt
karokkal, és piros ajakkal. Többé soha nem
ismétlődő boldogság vett körül, mikor kitért
karjaim a nyakam köré fonódtak és én magam-
hoz szorítva könnyű kis termetét, csókja
édességét éreztem ajkamon.
Es többé soha nem ismétlődő mosoly
támadt ajkamon akkor, mikor egy kis hangos
társalgás után Jolánkát visszavezettem a
Gábor bácsi szobájába és a kiváló nevelési
rendszerrel bíró édes apa megelégedetten
mondta:
— Bravó öcsém, ez megint kunszt volt.
M.

Egy éj az irodában.

Kíváncsi a füst a penész-szagu iro-
dából; az ablakon át, melyet József, a lelke-
sült hangulatban távozott hivataloslag, nyit-
va felejtett, az itt csupán hírből ismert üde
éjjeli levegő vastag sugárban tódul befele. —
Milyen jó, hogy az uniformisára és minden
működésére büszke József az este a rendse-
nél jobban sietett a szomszéd felhágóba beka-
pulni s elfelejtve becsukni az ablakot, le-
hetővé tett ez egyszer itt is egy élvezhető
lélekzetvételt!
A székeken agyonült föliások leveleibe
belésílik az éjjeli szellő: nehézkesen fordul
egy a régi nyomtatvány legfelső lapja, mint-
ha évtizedes nyugalmába belétröpdve, szinte
nyugne a háborítás miatt. Sziszegésére felé-
rednek a lenyomatott, átközt, összehajtott

Már pedig én szerény legjobb meggyő-
ződésemből ellenzem a jelenlegi állapotnak
jövöben is fenntartását, sőt tovább fejleszté-
sét, amit sem pedagógiai, sem egészségügyi
érvekkel nem lehet annyira megokolni, hogy
érte a jobbik, az előnyösebb módot mel-
lőzzük.

Nem tudom belátni, mi szükség van
arra, hogy mi debreczeniek a hány iskolánk
van, azokat csaknem ugyan annyi telken épít-
sük fel és hogy minden nagyobb utca szá-
mára külön álló iskolát tartassunk?

Ez idő szerint a kollegiumban elhelye-
zett elemi fiúiskolát figyelmen kívül hagyva,
nem kevesebb mint 16 különböző helyen van
fiú és leány iskolája a ref. egyháznak 1-2-3
tanteremmel.

Ezt az állapotot a történeti fejlődés és
az iskolai építkezéseknél követett tervszerű-
lenség hozta létre. — Arra az időre vezethető
vissza, amikor a leánytanítók (mert fiú elemi
iskola a kollegium kiegészítő részét képezte)
fizetés fejében egy-egy belvárosi telek — az
iskola — háztartási földjét is kapták (még ma
is élvezi ezt néhány leánytanító); amiből
önként követtek, hogy minden ilyen tanító
iskolája lakással összekapcsolva, más más ud-
varon kellett hogy legyen, még pedig célszerű-
ségi szempontból városrészek között elosztva.
— Idővel szaporodván az iskolába járó gyer-
mekek száma, szükségessé vált új meg új
tantermek előállítás. Régi bevett gyakorlat
szerint az iskola épületekről való gondoskodás
a város terhére képezi. A nemes város tehát
időközönként most egy más meglévő városi
épületet alakítottát át tanteremmé — lásd a
kiszegled-utcai iskolát — majd új épületet
emeltetett ott, ahol üres telke volt, vagy
ahol legelősebben szerezhető, de mindig csak
mintegy a napi szükségletre képest történt
ez a gondoskodás.

Inon van annyiféle az iskola; innen
annyi számalmas kinézésű, szűk és egészség-
telen tanterem Debreczenben.

Miért tovább is követni ezt a rendszer-
telen irányt? miért kell itt egy tanítói la-
kással, amott egy két tanteremmel bővíteni
az iskolai épületet?

Most a kedvező alkalom hozza, hogy
szakítsunk vele a város és az egyház, most,
mikor új iskola építkezésekre a város ádo-
zatkészsége nagy lelkiért 100 ezer forintot
szavazott meg.

Lehetőleg koncentráljuk a szétszórta is-
kolákat; számba vévén a jövő fejlődését is;
gondos körültekintéssel legalkalmasabbnak
mutatók helyeken csoportosítsuk a tanter-
meket és emeljünk tekintélyes, díszes elemi
iskola épületeket, amelyeknek ugys szűk-
ben vagyunk.

Nem fog szenvedni ez által az törek-
vés, hogy egy város résznek tankötelesei
lehetőleg közel érjék az iskolát, smit én sem
szeretnék. — En semmiféle veszélyt nem lát-
ok abban, az egészségügyre nézve, ha 4-5
v. 6 száz gyermek jár is egy ugyanazon is-
kolaudvarba. Így találjuk ezt a kollegium-
ban; így Nagyváradon, Aradon, Temesvárott.
Budapesten, ahol 5-10 tanterem is van egy
ugyanazon épületben.

Ha járványos betegség üt ki a város
valamelyik részén ép úgy be kell csukni az
egyik közelében szét szórt iskolákat, mint
hasonló esetben az egy épületben elhelyezt
tantermeket.

Az iskolák lehető legnagyobb csoporto-
sítása mellett szólnak figyelemre méltó ped-
gógiai szempontok is.

Igy, nevezetesen, ez által megvan köny-
nyítve az iskolák felletti szigorubb ellenőrzés,

papírok közt r-jűző gnomok, szokatlan ele-
venség támad. Recsegve nyújtózik egyet a
hosszuyaku diurnista rozoga asztala s felza-
varja a hátát nyomó akták reugeteg c omó-
jának békés nyugalmát. — Az ault székény
engedve a légnymás erejének, feltárja papi-
ros terhes keble tisztességesen soha be nem
csukott ajtaját, s a meennyi manó csak bele-
szorulhatott egy kétfelé nyíló sifonba, vala-
mennyit szabadjára eresztí.

„Sirás és jágatás esik, gondolnád: „ör-
dögök tánczóinak pokolban! — mondaná jó
Zrinyi Miklós a költő. Bizony pedig itt csak
a hallgatag akták csapnak a parlamenti ze-
valy közt éjfélk táncot.

— Tartsunk gyűlést — harsog át a
zajon a forschriftmässig beütött új sorozási
lajstrom szava. Az én cs. és kir. védelmem
alatt álltok mindnyájan, engem illet az elnöki
szék.

— Taeskö! — mennydörög vissza a
régi négykorosztályos. Még ujjong vagy s a
legelső katonaszabadtásnál röktön zavarba
jönne agyonrendszerbe rubrikád. En le-
szek az elnök!

Nehézkesen hömpörög elő egy nagyte-
tű anyóka. Tizenegy sürgetés és három csalá-
di értesítő nyomja termékeny méhét. — O
egy kapcsolatos hámas hagyaték. A hozzá
mellékelt és soha végre nem hajtott 45 árva-
széki végzésre és reugeteg tapasztalatára
hivatkozva, nehézkesen vitatja az elsőséget.

Erre egy rikácsoló hang ügyeszköz tul-
licizálni az éktelen szivait. Csendőrségi fel-
szólítások fedezete alatt egy szürke papiros-
tömeg durva erőszakkal veri szét a veszeke-
döket s elfoglalja az elnöki emelvényt. O a
hatalom, az erő, a — pénz! Nem kell neki
a cseugetyű, elnöki szava a hámas doper-
gés, mert ő a legujabb — adóhátraléki ki-
mutatás!

a tanítása való felügyelet. Inkább lehetővé
van téve a fenntartó testületnek, hogy ugyan-
annyi pénzben, sőt kevesebből is tartalmas
tanszermuzeumot szerezzen be iskolái száma-
ra. Többet mindok; akkor nem lesz szükség
csaknem minden tanterem számára — ahogy
most van a decentralizáció mellett — kü-
lön-külön bevásárolni a térképet, a földgöm-
böket, természetrajzi szerszereket. —

Végül a mérlegbe súlyosan eső pénzügyi
argumentumok is hozhatók fel a csoportosítás
mellett.

A régi iskolák telkei a városi lévén s
új iskolai telkekről is a városnak kellvén gon-
dokodni, ha csoportosítva lesznek az iskolák,
több régi iskolai telek felszabadul és más
célra lesz felhasználható; valamint keve-
sebb új telket kell vásárolni.

Tovább csoportosítás esetén az isko-
láknak ivóvízzel való ellátása is kevesebbe
kerül; ugy szintén az épületek fenntartásánál
is inkább eszközölhetők megtakarítások.

Mindezeknél fogva a város és az egy-
ház jól fel fogott érdekelni ajánlom ezen né-
zeteknek figyelembe vételét az új iskolák el-
helyezésénél és felépítésénél.

Nem tudom a tervek készen vannak-e
már, ha nincsenek, annál jobb. Mert ez eset-
ben semmi sem állhat annak útjába, hogy az
új iskolák helyének végleges kijelölésénél a
fentebb elmondottak meghallgatásra és köve-
tésre méltattassanak.

Egy kontár pedagógus.

Külföld.

Az olasz kamarában oly befejezést ért az
egyházpolitikai vita, melyhez bizonyonyal sze-
rencsét lehet kívánni a Rudini-kabinetnek. A
józan okosság győzött a szenvedély sugalatai
felett és tulnyomó többséggel szavaztak bizal-
mat a kormányra. A vita eredete ismeretes.
A szélső bal, szövetségbe az irredentistákkal
gróf Kálnokynak a pápakerésze vonatkozó
szavaiba illoyális értelmet magyarázott bele,
hogy egyrészt a hármass szövetséget kompromi-
tálják, más részt Rudini ellen a klerikaliz-
mussal szemben való gyengesség vádját emel-
jék. A fényes bizalmi szavazat, melylyel a
vita végződött, örömdetes bizonyítéka annak
hogy ez a törekvés megüszült. Rudini meg-
fogadta beszédében a tántoríthatatlan ragas-
zkodást a garancia törvény alapvető elveivel
és bebizonyította egyuttal, hogy Olaszország
Róma birtokát s azon körülményt, hogy a
római ügy ma tisztán Olaszország belügye,
egy egyedül Ausztria Magyarország korrekt
és loyális politikájának köszönheti.

A szerb kabinetválság. Belgrádi képviselői
körökben hírlak, hogy az egész kabinet, belügyi
differenciák miatt, lemondott, a régenség
azonban a lemondást nem fogadta el, mert be-
akarja várni a szkupstina szavazatát. A ka-
binetválság végleges elintézését ennélfogva a
szkupstina összehúléseig napolták el.

A brazilai forradalom. A „Reuter üg-
nyökség”-nek jelentik Rio de Janeiróból, hogy
ott a helyzet válságos. A pártok fegyverkez-
nek. Nietheroyban a kormányzó tartja magát.
A felkelők ideiglenes kormányt alakítanak,
Parahyát jelölték ki fővárosul és haderőt
szerveznek, hogy megtámadják Nietheroyt. A
központi kormány közömbösen viselkedik a
mozgalommal szemben.

A svájci szövetségi elnök lemondása.
Welti, ki 1866 óta tagja a szövetségtanács-
nak, lemondott a szövetségi elnökségről és a
vasuti osztály vezetéséről, mert a nép nem
egyezett bele a központi vasut megvásár-
lásába.

Jegyzővé a scontrális könyv választá-
tott meg Ő vezető a jegyzőkönyvet szellemi
betűkkel, s ugyan gyorsan forgathatja a pen-
nát, mert minden új légharomlatnál egyet-egy
fordít saját levelein.

A panaszok meghallgatásával kezdődik
az ülés. Legelsőnek hangos pattanás után
félve szöki elő a főnök elzárt íróasztalából
egy karcsu fűzet: az elnöki iktató.

— En rám csak azt írják, amit másnak
nem szabad látnia. Félve őrznek s mégis
mindenki tudja titkaimat. Szabadítsatok meg
a neveltségemtől!

— Ugy kell! — replikázik a rendes
iktatókönyv — én nyílt homlokkal állok elő
s nincs okom szégyenkezni; mig te — ha
rabszolga módra bea' tad a derakadat — hát
tartsad.

Chorusban zúgja rá helyeslést a család-
apa roppant famillája, a nyilvántartások le-
génykeze foglalja el újra börtönét.

— Mit panaszoktok? — csattan fel az
index — én csak azért születtem, hogy min-
dig csak forgassanak és soha ne találjanak
bennem semmit. En vagyok a legtökéletle-
nbb lény a világon. A főnök, a helyettes,
az irodavezető, a gyakornok, a hivataloslag,
még a diurnista is folytonosan gyaláz, de
azért szentlenül forgatnak.

Megható panaszra nyílik egy vékony
ügydarabocsának ajka; megnyilatkozott ke-
belén fájdalommal rebek piros vére ömlik el.
Tragikus története egy 18 éves szép leány-
nak; megtört hangon mondja el panaszát.

— Fátal és szép voltam. Együgyűsé-
gemet lelkiismeretlenül felhasználták s mig
ezelőtt — oh mily régen volt, lehet már ta-
lan egy éve is! — mindenki rajongott értem,
most sárba taposnak. Még a papirosom sin-
csen nyugtom. A kiállhatlan referens félre

A város rendkívüli köz- gyűlése.

— Decz. 9. —

A bizottsági tagok nagyon kevesen je-
lentek meg, hogy letárgyalják a közgyűlés
egyetlen tárgyát. Si m o n f f y Imre kir. tan.
polgármester elnököl, s megnyitván a köz-
gyűlést, előadja, hogy a főispán ur távollété-
ben ő hivta össze a közgyűlést egy minisz-
teri rendelet folytán, mely elrendeli, hogy a
törvényhatósági bizottsági tagsági helyek
betöltessenek.

Ezután Zöld Mihály jegyző felolvassa
a miniszteri rendeletet, melyben kimondatik
hogy a 10 évre való választások csak 1892-ik
évben lépnek életbe, tehát erre a választásra
nézve később fog intézkedni a miniszter.
Azonban a kerületek ubeosztását, az új nép-
számlálás eredményéhez képest a bizottsági
tagok szaporításának előmunkálatait a minisz-
ter már most elrendeli és azt jövő évi márci-
us 31-ig felkívánja. Egyszersmind elrendeli
hogy az időközi üresedések betöltessenek.

E rendelet folytán a tanács utasított a
kivitelre azzal, hogy az ügyet még a január
havi közgyűlésre készítse elő.

Az időközi választások határidejéül pe-
dig deczember hó 23-ike tűzött ki.

Elhunytak a bizottsági tagok közül: I.
ker. Hatvan utcán, Révész Bálint, II.
kerület Péterfia-utcán Csobán István, IV.
ker. Czegléd-utcán Szöké István és Vár-
tessy Lajos. Ezek helyei fognak betölteni.

Választási elnökök kü-
kiküldettek: Az I. ker. Longyel Imre,
helyettesek Vecsey Viktor és Kertész
Mihály.

II. ker. Békessy László, helyet-
tesek Somogyi Pál és Szentesy
István.

IV. ker. Zádor Lajos, helyettesek
Riekl Antal és Erdélyi Pál. A választandó
bizottsági tagok közül háromnak a mandátu-
ma két évre, egynek öt évre szól.

A választás helyeit a polgármester fogja
kijelölni a választási elnökkel egyetértve.
Ugyancsak ő van megbízva egyéb szük-
séges törvényszerű előkészületek megtevése-
vel is.

Ezután polgármester felemlítette, hogy
a nép számlálás eredményéhez képest a bi-
zottsági tagok száma (a kiket választanak)
96-ról körülbelül 112-re fog telemelkedni, ter-
mészetesen ugyanennyi lesz a virilista is.
Ezzel a közgyűlés véget ért.

Apróságok.

Ruy Blastól.

II. Vilmos császár mégis csak hasonlit-
batatlan nagy ember. Még a vadászatai is
különösek.

A multkoriban Altenburgba ment va-
dászni és mikor visszatért, a császári bulletin
e vadászatról így szolt:

Az eredmény: egy vadkan, 18 fácán, 70
nyul és egy — vigjáték.

T. i. az, melyet a császár Altenburgban
látott és annyira megtetszett neki, hogy ma-
gával vitte.

No, ez a vigjáték, bár vadászati ered-
mény, de ha „esett is” vadász kifejezés sze-
rint, de — fölélé esett.

lök és indulatosan kiált föl: „Már megint
piros iv!” A kórházba kerülök vissza, hogy
ott kállyát fűtsekne velem.

A kis szenvedőt az öreg hagyaték kez-
di vigasztalni. — Elmondja, hogy őt már
ötször tárgyalták, kétszer elikkasztották, ke-
resztülvitték a közjegyző, szolgabíró, árvaszék,
járásbírósg torturáin; mindenütt maradt
egy egy kicsi, pedig kilencz árva istápolásá-
ra lenne hivata. Igy nem marad belőle sem-
mi egyébb, mint az örsökösösi illeték meg-
fizetésének kötelezettsége.

Könyvemű kacagás üti el a komoly
hangulatot: Pintye, Gligor, az első besoro-
rozott katona felülvizsgálati lajstroma nevet
a panaszosok sorára s vigan fujja a nótát,
hogy

„Nem lettem én császár katonája,
Az apámnak két tinója bánja.”

Megaprehendál a „kihágás” s nagy
képpel csihelődik itéletet mondani a helyke
legénykére. De a szellem órájában gyorsan
repül az idő, itt egy másodperc egy hónap.
S a szigoru erkölcsbíró szokás szerint oly
nehézkesen fogott hozzá, hogy a goromba
elnök odakiáltott, hogy hat hónap, fucces!
Elévlés címén ácsi!

De az iparhatósági megbízottak lajstro-
mának ziszsera hadát nem volt képes elhall-
gattatni. Ha képesítést követel a törvény, mi-
nek aczeptálják a cigánykóvácsot, aki
ugyan többet tud, mint az ipariskolában ki-
képzett mulákos, de nekünk ebbe is bele-
szólásunk van, mert mi vagyuk a ezimad-
ság művészei.

— Csitt! meguntam a teosegést. En
vagyok az iroda lelke, a pénztári napló. A
kréta körül nincs hiba, fogjátok be a szája-
tokat.

Meglapul a panaszlók tömege A beiktat-
lan akták eddig reménykedő csomagja fé-

Egy budapesti nagy üzlet megvétele
által és dusan felszerelt nagyraktárunknak leltár előtti megkissébbítése czéljából

Butorszövet, szőnyeg, függöny,

ágy és asztalterítő
vászon és asztalnemű

valamint

női ruhaszöveteket

tetemesen leszállított áron

ajánlunk.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

DEBRECEN, Kis templom bazár.

CSÚZ és KÖSZVÉNY

csúszos fej- és fogszakadások, ütési és ficzomodási, valamint fagy-daganatok ellen
meglepő gyorsan és biztosan hat a

REPARATOR

nevelő gyógyszer, melynek üvege 50 kr. vagy 1 frtért minden gyógyszerárban
kapható. A Reparatorral a Rókus-korházban 136 esetben tétetett kísérlet, melyek-
nél 7 esetben javulás, 129 esetben teljes gyógyulás éretett el.

Verszegénység és sápkór ellen.

gyenge gyermekek erősítésére kitűnő hatású és pompás ízű a tokaji chinavasbor, mely az orv.
egészségügyi tanács javaslatára belügymin. engedéllyel látottat el. Kis üveg ára 1 frt 60 kr, nagyé 3 frt

Aréz- és kézbőrének isztiására,

táplálására szolgál a Crème de Marguerite. Egy üveg ára 2 frt. Előkelő körökben igen elterjedt.

Úde, gyermeked

tiszta arézbőr nyerhető rövid időn az Acetia-aréz-crème segítségével, Üvege 1 frt.

ACATIA-SZAPAN

kedves illata, kellemes habzása és rendkívüli tartósságánál fogva lett rövid időn kedvelté 1 drb.
50 kr. 3 drb dobozban 1 frt 40 kr.

LA COURONNE

a legfelsőbb zsebkendőillat. Ara 1 üvegnek 1 frt 50 kr.

Ezek gyógyszerárán kiválóbb specialitások, melyek főváros és országos szinten
a legjobb hírnévnek örvendenek s postán is küldetnek.

KRIEGNER GYÖRGY

gyógyszertára a „Magyar Kornához”,

BUDAPEST, Kalvintr.

Eddig felülmulhatatlan.

Maager Vilmos-féle valódi tisztított

DORSMÁJOLAJ

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek általt megvizsgálatott és könnyű
emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és ren-
deltetik mindama esetknél melyeknél az orvos az egész testi szerve-
zet különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a
nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Egy üveg ára 1 frt és kapható a gyári raktárban Bécsben III./3., Heu-
mark 3., valamint

az osztrák magyar monarcha legtöbb gyógyszerárában.

Debreczenben:

Mihálovits István, dr. Rotshachnek Emil gyógyszerés ura knái és
Rickl József Zelmos, Geréby Fülöp kereskedésében.

Van szerencsém becses tudomására juttatni, hogy „Hatvan“-utcazi

üveg, porcellán és tükör üzletemet

a Piacz- és Hatvan-utca TÓTH GYULA-féle sarokháza
SZABÓ ZSIGMOND ur fűszerkereskedés mellé helyeztem át.

Semmi költséget sem kímélve, azt a jelenkor igényeinek megfelelően rendeztem be u. m.

asztali-, író- és függő szalon lámpák,

üveg asztali-készletek:

bor, víz, sör, liqueur, cognac, befőtess gyümölcsös talpas tálak

PORCELLÁN ÉS MAJOLIKA ÉTKEZŐK,

thea, kávé, mocca és mosdó-készletek,

továbbá

china ezüst dísz tárgyakkal stb. stb.

Különösen felhívom b. figyelmét az általam bevezetett

CSILLÁR PETROLEUMRA

mely biztonság, tisztaság és égőképesség tekintetében az eddigiek valameny-
nyét felülmúlja és a melynek literjét 24 kr-ával számítva, kívánatra havi
elszámolás mellett saját edényeimben, házhoz is szállítatom.

Nagyrabesült pártfogásába ajánlva magamat, vagyok
kiváló tisztelettel

LÁM SÁNDOR.

Karácsonyi, újévi és alkalmi dísz tárgyak nagyválasztékban.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel gazdagon felszerelt

s három gyorsajtóval berendezett

LEGNAGYOBB KÖNYVNYOMDA

Debreczenben, Széchenyi-utca Simon-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

közszégi és gyámi rovatos ívek, hivatalos nyomtatványok

minden alakban.

Ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok falragaszok, körlevelek.

GYÁSZJELENTÉSEK, LEVÉLFEJEK és LEVÉLBORITÉKOK,

Báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb áron állíttatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.